

جعفر سبحانی

آیا میخواهید پرس فرضیه هنگل

آتهایسم یا بی خدای است؟

بدون احتیاج وارتباط بغیر، تحول و تکاه ملی باشد
وصورت کاملتری از خودبسازد . با وجود
این اصل، دیگر برای عاملی بنام خدا جائی
باقي نمیماند .

خداشناسان از راههای علمی و فلسفی بر
وجود خدا استدلال کرده‌اند ، و مسئله خلقت
و آفرینش را که مارکس آن را الفسانه‌ای بیش
نمیداند ، ثابت کرده‌اند . آنان با برآهین
علمی و فلسفی^۱ ، حدوث ماده و حدوث
صفات و عوارض آن و حدوث قوانین حاکم
بر آن را روشن ساخته‌اند . حدوث ماده
بدون وجود پدید آورنده، امکان پذیر
نیست .

ایثبات وجود خدا و یا اثبات حدوث ماده
چیزی نیست که مادراین مقاله بدنبال آن

شماره مسلسل ۲۷۳

هرگز هدف فیلسوف آلمانی هنگل از
طرح اصولی «دیالکتیک» و تشریع تکامل
پدیده‌ها از طریق تز و «آنتی تز»، اندگاه «ستنز»
الکارخدا و اعتقاد به اصالت ماده وابدیت
آن و خودگردانی ماده نبود . ولی مارکس
به تبعیت از شاگرد هنگل «فوئر باخ» (که از
دیالکتیک استاد «آتهایسم» و بی خدائی
جهانی را نتیجه گرفت ، و طبیعت مسلکی
را از نو، برپایه دیالکتیک ، بیان گذاری
کرد و انسان را خدای خود شناخت) عقیده
خود را مبنی بر انکار خلقت و آفرینش چنین
توجیه کرد : طبیعت با داشتن خصیصه خود
خودسازی «نقش آفرینش گری را دارد و
جهان ماده با مکانیسم جدلی و تناسی خود را،
به تنها قابل است از درون خود ،

را، از مثالی که هکل کاشف آن است می - پذیریم سخن در نخستین دورانی است که ماده می خواست فعالیت خود را آغاز کند ، در آغاز فعالیت ، در ماده جهان و دورنگی ، شکل و تنوع ، حرکت و موج وجود نداشت به کواه این که هرچه بعقب برگردیم ماده جهان را درحال بساطت مطلق می پاییم ، هر گز در آن دوره در میان اجزا آن نه اختلافی وجود داشت ، و نه در درون هر توده ای از ماده کوچکترین ترکیب یا تفاوت مابین ذرات ، خبری بود ، بلکه مکوتی مطلق و یکنواختی سراسر ، بساطت صدر صدیر آن حاکم بوده است .

در اینجا این سوال پیش می آید که ماده بسیط‌ویک نواخت ، نمی تواند ، در خود ایجاد موج بکند ، و خود را آرایش بکند ، و در میان موجها و آرایشها ممکن است یکی را برگزیند پس باید در کنار ماده بسیط عامل دیگری باشد که ایجاد موج و گزینش موجی خاص بر آن مستند باشد .

به عبارت روشن تر: شمی ای بسیط سراسر مشابه و یک نواخت که جمیع نقاط آن یکسان و خالی از هر گونه تفاوت و اختلاف است چگونه ممکن است حالت جدیدی پیدا بکند و در مسیر قانون خاصی قرار گیرد و حادثه ای پس از حادثه ای بیافریند؟

دریای عظیمی را فرض کنید که سطوح آبهای آن ، باهم مساوی باشد و عاملی از خارج به نام باد بر آن نوزد ، در این موقع کوچکترین غرش و موجی در آن مشاهده

مکتب اسلام ۱۵

باشیم زیرا در این مورد کتابها و رساله های فراوانی نوشته اند چیزی که مادر این بحث بدنیال آن هستیم این است که مثلث هکل برفرض صحت ، خود گردانی ماده را از روز نخست ثابت نمی کند و هرگز ملزم با آته ایسم یا بی خدای جهانی نیست زیرا بدون اعتقاد به عامل خارجی و قدرت بیرون از ماده که بساطت و سادگی ماده نخستین را به هم زند و آن را بساطت و سادگی بیرون آورد نمی توان تغییر و حرکت ، تنوع و تشکل ، و تکامل ماده را توجیه کرد . آنچه در این مقاله بدنیال آن هستیم همین است ویس ، دلالت و جود خدا پایایات حدوث ماده را به وقت دیگری موكول می کنیم .

* * *

چگونه ماده نخستین ، از سادگی در آمد .

فرض کنید که هکل و مارکس و انگلیس و کلیه پیروان این مکتب ، در آزمایشگاه های خود «تز» و «انتی تز» آنگاه «ترکیب سنتز» را از این دوماده ، مشاهده می کرده اند ، ولی شکی نیست که هرچه بعقب برگردیم ماده جهان را در مرحله پست تروحالات ساده تر ، ترکیب نیافته تر ، خواهیم یافت و این خود گواه بر این است که ماده جهان روز نخست ، حالتی بسیار ساده و بسیطی داشته است و به تدریج رو بترکیب نهاده است .

و به عبارت روشن تر : مادر وضع کنونی ماده سخن نمی گوئیم و فعلاتر کیب هر بدیده

نخواهید کرد، آبشار معلوم اختلاف سطوح آب و موج نتیجه وزش باد است، و بدون مداخله عواملی از خارج، آب دریا تکان نمی خورد، و حرکتی در آن پدید نمی‌آید. درست است الان امواج کوبنده‌ای بر دریا حاکم است و با آبشارهایی پدید آمده است و این بخطاطر دخالت عامل خارجی است و اگر این دخالت نبود، سکوت مرگبار دریا شکسته نمی‌شد.

ماده نخست با تمام عظمت و وسعت خود بسان دریای عظیمی بود که بخطاطر سادگی و بساطت، و بخطاطر عدم مداخله عامل خارجی فارغ از هرنوع جنب و جوش بوده ولی ناگهان همگی شاهد اختلاف و تفاوت تنوع و تشکل می‌گردیم.

در این جانمی توان بدون تحقیق از عوامل آن بگذریم و باید بگوئیم که عامل خارجی این سادگی و مساواترا ازین برد، بعارت دیگر از این که ماده بسیط و بک نواخت، بساطت و بک نواختی خود را از دست داده است و با میستم «نز» و «انتی نز» در مسیر ساختن سنتز افتاده است، باید گفت عاملی از خارج این تشابه و تعادل را بهم زده است.

از این بیان نتیجه می‌گیریم: بساطت و سادگی ماده در روز نخست که از هر گونه تضاد و تفاوت پیراسته بود آنگاه پیدایش هرنوع قانون در آن به نام حالت «ضد خود - سازی» گواه بر دخالت عناصر متغیر آن، و یادخالت دست خارجی است و اگر یکی از این

دو عامل نیاشد ماده و ارزی از جای خود تکان نخواهد خورد و چون عنصر متغیری در کار نیست، قهر آدست خارجی است که ماده را از حالت بساطت و بی تفاوتی بیرون برد و آن را در مجرای خاصی به نام تزو انتی تز آنگاه ترکیبی بنام سنتز قرار داده است. فرضیه از لی بودن ماده، وجود دو عنصر: ماده و ارزی نمی تواند توجیه گر تكونهای اولیه باشد و تزریق این خواص و ضوابط و توجیه و تقویت آن در پدیدهای متكامل نمی تواند از خود ماده منبعث باشد. به قول یکی از دانشمندان، «ماده فاقد شعور و بی سامان و بی صاحب که جهان را پر کرده است یا باید هیچ خاصیت و حرکت و شکل نداشته باشد و اگر اشکال و اطواری بخود می گیرد، دلیل ندارد که فقط یک شکل و یک سیستم به خود بگیرد و اگر در وقتی بصورت یک تزو یک انتی تز در آید موقع دیگر باید بصورت دو انتی تز جلوه کند و همچنین است اشکال و صورتهای دیگر زیرا تاوقتی روی یک شکل، یک عامل توجیه کننده و تخصیص دهنده عمل نماید در به روى تمام امکانات احتمالات و صورت های باز است؟».

مالين بحث را در دو کلمه خلاصه می کنیم:

- ماده بسیط و بک نواخت، ماده ساده و مطلق، روز نخست از هر نوع شکلی و تنوع، پیراسته بود، و به حکم قانون علیت، عاملی لازم بود که در ماده ایجاد تنوع و تشکل بکند و آن را بر اساس ضابطه ای پیش

برد .

پیدایش سنتز و به اصطلاح فلسفه اسلامی صورت جدیدماده چیزی نمی‌تواند باشد در این صورت عامل دیگری لازم است که پس از تخریب تزو فراهم ساختن زمینه برای پیدایش سنتز، نقش سازندگی و آفرینشگری داشته باشد و گرنه با تخریب «صورت نخست» پدیده‌ی جدیدی، خود بخود به دست نمی‌آید.

روشن‌تر بگوئیم: اگردر جهان تنها تر بودو «آن‌تی تز» در صفحه جهان وجود نداشت، طبیعت در چنگال یک فعلیت، یک صورت، مثلاً حالت تخم مرغی قرار می‌گرفت، نقشی که آن‌تی تز بر عهده دارد، این است که آن حالت قبلی را زیین می‌برد و ماده‌ی ازان‌حصار یک حالت بیرون می‌آورد، آنگاه باید در انتظار عامل خلاق و آفرینشگر باشیم این حقیقت در ضدین بصورت سیاه و سفید، آب و آتش (هر چند از قبیل «تز» و آن‌تی تز» نیست) کاملاً روشن است، آب نسبت به آتش، یا سیاهی نسبت به سفیدی کاملاً نقش ویرانگری دارد. بر افوهاتگی آتش و یا برق سفیدی، از طریق ورود آب و یا سیاهی بر آن، ازمیان می‌رود، نه این که این دو دارد، نقش آفرینشگری دارند، و پدیده‌ای راجای گزین پدیده دیگری می‌سازند.

اینچاک است که باید تضاد را بصورت عامل فراهم کرد «زمینه ساز» برای «سنترهای آینده» تلقی کرد و برای حرکت و تنشیع و شکل گیری ماده در تمام مراحل، در جستجوی عامل دیگری بود، توگوئی جایگزین

۲- از آنجاکه نسبت تمام این شکلها و ت نوع ها، به ماده نخست، مساوی و یکسان است، انتخاب و گزینش یکی از این اشکال به حکم قانون علیت، علی‌خارج از جهان ماده ساده و متحدة النسبة لازم دارد، و آن‌همان جهان ما فوق‌ماده است و اگر برای ماده خاصیت آنتی ترسازی بدانیم، هر گز مشکل را در دوران بساطت‌ماده حل نمی‌کند.

و چگونگی شکل‌گیری ماده را آن‌هم به صورت شکل خاصی که هگل آن را، فرضیه‌ی مثلث خود می‌خواند روشن نمی‌کند زیرا ماده مطلق و بسیط و از همه جانب‌های مساوی نمی‌تواند راه خاصی را تقاضا بکند بلکه آن، نسبت به تمام شکل و راه‌ها و صورت‌ها مساوی است، تخصیص یکی از این شکلها بنام تزو آن‌تی تز، بدون مداخله توجیه گر خارجی، امکان‌پذیر نیست و بسان‌ماده خامی که برای هر نوع صورت آمادگی دارد، تعیین یکی از این صورت‌ها، نیاز به توجیه خارجی از قبیل مهندس و کارگروه‌ماشین دارد.

تضاد، نقش آفرینشگر ندارد

نکته لازم به تذکر این است که بدانیم

نقش تضاد در فرضیه هگل چیست؟ نقش تضاد در این فرضیه جزایجاد مخالفت بر ضد «تز» و پدیده نخست، چیزی نیست و نتیجه آن جز ویرانگری واژین بردن وضع حالت اولیه‌ی ماده، و مساعد ساختن زمینه برای

ساختن فرمیه تزو آنتی تز و آنگاه «سترن»
بعای خالق و آفریننده ، شبیه به شوخی
است .

انعقادات دیگر

مادیگری ازروز نغست برایه انکار
«فاعل نخستین» که تمام سلسله وعوامل به
آن منتهی میشود، استوار بود و به شکلهای
خاصی در صد انکار «خلفت ماده بود» از این
جهت «آفرینش» را افسانه‌ای بیش نمیداند.

محمد زکریای رازی

میگویند جالینوس طب را زنده کرد ، رازی آن را جمع آوری نمود ،
ابن سينا تکمیل کرد . محمد بن زکریای رازی که در سال ۲۱۰ هجری چشم از
جهان فرو بست تنها یک طبیب حاذق نبود ، بلکه در میدان تحقیقات
پزشکی نیز محققی بزرگ بشمار می‌رفت ، اختراع "ستان" STAN
در جراحی یکی از کارهای بزرگ اوست تالیفات او بالغ بر دویست جلد
می‌گردد . کتاب "ابله و حصبه از قدیمترین کتابی است که در باره‌این دو
بیماری نوشته شده‌است . این کتاب در سال ۱۵۶۵ میلادی به زبان لاتینی
و در سال ۱۸۴۸ به زبان انگلیسی ترجمه و منتشر شده است یکی دیگر از
کتابهای او در طب ۱۰ جلد بنام "المنصوری" در ایتالیا ترجمه و منتشر
شدماست .

(دادستانهایی از بزرگان اسلام ص ۱۰۸)